

Sammen om et godt barnevern

- veileder til inngåelse av lokale samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern

INNHold

Forord	3
1. Om veilederen	4
2. Samarbeidet mellom kommunalt og statlig barnevern	5
Ansvarsfordeling mellom kommunalt og statlig barnevern	5
3. Kjennetegn på gode avtaleprosesser	7
4. Avtalemaler med veiledning til enkelte punkter	10
Avtalemal 1 - Samarbeidsavtale mellom kommunal barneverntjeneste og statlig fagteam	11
Avtalemal 2 - Overordnet samarbeidsavtale mellom kommuneledelse og regionledelse i Bufetat	21
Referanser	25

SAMMEN OM ET GODT BARNEVERN

Mange barn og unge får hvert år hjelp av barnevernet i Norge. Kommunale og statlige regionale barnevernmyndigheter har ulike roller, oppgaver og ansvar. For å sikre at utsatte barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid kreves et systematisk og forpliktende samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern.

Et viktig grep for å styrke samarbeidet er inngåelse av samarbeidsavtaler. Slike avtaler skal bidra til felles forståelse for oppgave- og ansvarsfordelingen mellom kommunalt og statlig barnevern og til god samordning av tjenester og utvikling av tjenestetilbudet i opptaksområdet. Avtalene skal videre bidra til at partene får økt kunnskap om hverandres rammebetingelser og føringer, og avklare forventninger til hverandre.

Denne veilederen er utviklet i et samarbeid mellom KS, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Barne-, likestillings- og integreringsdepartementet (BLD). Vi ønsker at flere kommunale barnevern-tjenester og statlige fagteam inngår målrettede samarbeidsavtaler, basert på likeverdighet og felles faglig forståelse. Det vil gjøre barnevernet bedre rustet til å møte fremtidige utfordringer og behov.

Oslo, desember 2010

Sigrun Vångeng
Direktør, KS

Mari Trommald
Direktør, Bufdir

Oddbjørn Hauge
*Ekspedisjonssjef,
BLD*

1

OM VEILEDEREN

Denne veilederen er et verktøy for inngåelse av lokale samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern. Veilederen inneholder:

- en kort orientering om utgangspunktet for samarbeidet
- noen råd for gode avtaleprosesser
- mal for samarbeidsavtale mellom kommunal barneverntjenester og statlig fagteam
- mal for overordnet samarbeidsavtale mellom kommuneledelse og Bufetats regionledelse
- kommentarer til enkeltpunkter i avtalemalerne

Det er ikke et lovfestet krav om at det skal utarbeides og inngås samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern, men KS, BLD og Bufdir anbefaler at det gjøres.

Avtalemaler for nedlastning, eksempler på inngåtte avtaler og bakgrunnsmateriell for drøftinger finnes å hente på www.barnevernet.no

SAMARBEIDET MELLOM KOMMUNALT OG STATLIG BARNEVERN

Stat og kommune har i fellesskap ansvaret for å forvalte barnevernloven. Samarbeidet mellom kommunalt og statlig barnevern tar utgangspunkt i målsettinger, faglige føringer, oppgave- og rollefordeling som fremkommer av barnevernloven og de til enhver tid gjeldende forskrifter fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Ansvarsfordeling mellom kommunalt og statlig barnevern

Barnevernloven regulerer ansvarsfordelingen mellom det kommunale og det statlige barnevernet.

Det kommunale barnevernet har ansvar for å utføre oppgavene etter loven som ikke er lagt til et statlig organ, jf. barnevernloven. § 2-1. Det betyr bl.a. ansvaret for det forebyggende arbeidet, hjelpetiltak i hjemmet, initiativ til plassering av barn utenfor hjemmet, oppfølging av barn plassert utenfor hjemmet, veiledning, tilsyn og godkjenning av fosterhjem til det enkelte barn.

Det er barneverntjenesten i kommunen som tar initiativet til plassering av barn utenfor hjemmet. Det er kommunens ansvar å utrede saken og gjennomføre en undersøkelse. Plassering av barn utenfor hjemmet skjer enten ved at kommunen selv treffer vedtak når foreldrene samtykker (frivillige tiltak), eller ved at kommunen fremmer sak for fylkesnemnda (tvangstiltak).

Kommunen har ansvar for at deres borgere får de tjenestene de har krav på etter loven. Bistand fra statlige regionale barnevernmyndigheter endrer ikke på dette ansvaret. Slik bistand fritar med andre ord ikke kommunen for ansvar.

Statens ansvar for barnevernet er delt mellom Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), fylkesmannen og fylkesnemnda for sosiale saker. Departementet har det overordnede ansvaret for barnevernet.

Bufetat er organisert i fem regioner, med Bufdir som overordnet organ. Bufetats oppgaver er definert i barnevernlovens § 2-3. Bufetat skal etter anmodning bistå barneverntjenesten i kommunene med plassering av barn utenfor hjemmet. Bufetat har videre ansvar for etablering og drift av institusjoner og for godkjenning av private og kommunale institusjoner som benyttes etter barnevernloven. Bufetat har også ansvar for rekruttering og formidling av fosterhjem og har ansvaret for at fosterhjemmene får opplæring og generell veiledning.

Bufetats 26 regionale fagteam er hovedaktører i det direkte samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern. Fagteamene mottar alle henvendelser fra kommunal barneverntjeneste og er delegert myndighet til å tildele tiltak. Fagteamene skal gi råd, veiledning og bistand etter forespørsel fra kommunal barneverntjeneste.

Rundskriv Q-06/2007 - Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter - herunder om betalingsordninger i barnevernet – beskriver kommunale og statlige regionale barnevernmyndigheters ulike roller, oppgaver og ansvar.

Barnevernsoppgavene i dagens samfunn kan være svært kompliserte og utfordre både den enkelte barneverntjeneste, det enkelte fagteam og det kommunale og statlige tiltaksapparat. Både kommune og stat kan oppleve samarbeidet med hverandre som krevende¹. Samtidig opplever mange god samhandling og konstruktiv og gjensidig støttende samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern.

Samarbeidsavtaler kan bidra til at kommunalt og statlig barnevern sammen finner gode løsninger til det beste for barn, ungdom og deres familier.

¹ Blant annet Telemarksforskning 2010, FAFO 2010, SSB 2010, Bufdir 2008.

3

KJENNETEGN PÅ GODE AVTALEPROSESSER

En prosess for å inngå en samarbeidsavtale er en måte å få økt kjennskap om hverandres behov, utfordringer, interne planer og føringer. Å dele erfaringer med og forventninger til hverandre vil bidra positivt til både avtaleprosess og til samarbeidet generelt.

Mange har gjort seg erfaringer med inngåelse av samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern og prosessene knyttet til dette. Nedenfor beskrives noen faktorer som bidrar til gode avtaleprosesser:

Positiv gjensidig interesse

Både kommunen og fagteam kan ta initiativ til å starte en prosess for å inngå en samarbeidsavtale. Fagteam kan velge å starte avtaleprosessen ved å invitere en eller flere kommuner til møte. Kommuner kan enkeltvis eller sammen ta kontakt med fagteam for å initiere en avtaleprosess. Der barneverntjenesten er organisert i interkommunale løsninger, anbefales det at alle deltakende kommuner er involvert i avtaleprosessen. Når det vurderes som hensiktsmessig kan partene ta initiativ til å etablere en overordnet avtale.

Begge parter har et ansvar for å bidra til god samhandling og et godt kommunikasjonsklima i prosessen. Positiv interesse for hverandre og engasjement fra sentral aktører er nødvendig for å lykkes.

Likeverdige parter

Likeverd og gjensidig respekt er grunnleggende for et godt samarbeid - uavhengig av om partene har ulike roller, oppgaver og kompetanse.

Likeverd er en forutsetning for å skape trygghet og tillit i samarbeidsrelasjoner og dreier seg om å ha en reell interesse for hva den annen part kan, gjør og står for. Gjensidig respekt er også en forutsetning for å få til et åpent samarbeid der partene kan ta opp alle utfordringene de møter.

Lederforankring og bred involvering

At begge parter ser gjensidig nytte av en samarbeidsavtale er en vesentlig suksessfaktor. En god avtaleprosess er godt forankret hos ledelsen. Det er derfor sentralt at kommunal barnevernleder og fagteamleder prioriterer prosessen. For kommunene bør både rådmann og kommunestyret informeres og eventuelt involveres ved etablering av en overordnet avtale.

God lederforankring er også viktig i de områder hvor man velger å inngå en avtale på overordnet nivå eller i et interkommunalt samarbeid (se kommentarer i avtalemalen).

Bred involvering i drøftinger i avtaleprosessen bidrar til å få en virksom avtale hvor alle medarbeidere har eierskap til innholdet.

Felles mål og forventninger til fremdrift

Enighet om målet med avtalen i oppstarten fremmer samhandling og fremdrift. Å tidlig avklare hva samarbeidsavtalen skal regulere, og hva som ikke er en del av en slik avtale vil hjelpe prosessen fremover.

Sjekkpunkter her er for eksempel

- tidsperspektiv og forventning til fremdrift
- møteform, hyppighet
- involvering av deltakere
- behov for intern forankring hos respektive part
- ansvarsdeling i prosessen
- kommunikasjon underveis

Avtalen bør inneholde de punktene man skal samarbeide om i avtaleperioden. En for omfattende avtale vil gjøre gjennomføringen vanskeligere.

Det er også viktig å prioritere områder partene kan løse ved et styrket samarbeid. Partene *kan* også drøfte hvilke forhold som ligger utenfor partenes myndighet og kontroll og hvordan de skal bringes videre.

Arenaer for dialog og drøfting

Det må være møteplasser i avtaleprosessen hvor det er rom for drøftinger og dialog. I prosessen bør partene utveksle informasjon om og drøfte betydningen av partenes rammer og føringer.

Det viktigste forebyggende tiltaket for å hindre at prosesser stopper opp på grunn av uenigheter, er å avklare forventninger og mål med avtalen. Fremdriften i prosessen må derfor tilpasses slik at begge parter har tilstrekkelig tid til intern drøfting og forankring underveis.

Aktiv bruk av avtalen

En nyttig avtale er en avtale som brukes aktivt. For å sikre oppfølging av avtalen bør det defineres

- hvordan avtalen skal implementeres
- hvilke oppfølgingspunkt man skal ha
- hvordan og når avtalen skal evalueres og revideres

Gjennom å tildele ansvar for oppfølging av avtalen til en medarbeider hos hver part sikres oppfølging og fremdrift i avtalen. Disse kan blant annet få ansvar for å planlegge fremdrift, evaluering og revidering av avtalen.

4

AVTALEMALER MED VEILEDNING TIL ENKELTE PUNKTER

Det er utarbeidet to maler for samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern:

Avtalemål 1:

Samarbeidsavtale mellom kommunal barneverntjeneste og statlig fagteam

Denne avtalen inngås mellom kommunal barnevernleder og leder for det statlige fagteamet. Der det er etablert et interkommunalt samarbeid på barnevernområdet er det naturlig at avtalen inngås av barnevernleder i vertskommunen. Hvis det interkommunale samarbeidet ikke omfatter alt kommunalt barnevernarbeid (f eks forebyggende arbeid) er det naturlig at alle deltakerkommunene blir avtaleparter. Hvem som i disse tilfellene skal undertegne avtalen, avhenger av den interne organiseringen og delegasjonsreglene i hver enkelt kommune.

Avtalemål 2:

Overordnet samarbeidsavtale mellom kommuneledelse og regionledelse i Bufetat

Når det vurderes som hensiktsmessig kan partene som en del av prosessen ta initiativ til å etablere en overordnet avtale. Hensikten med en slik overordnet avtale er å sikre at kommuneledelsen får informasjon om og engasjerer seg i barnevernet. Den skal også sikre at overordnet myndighet i det statlige barnevernet og i kommunen tar ansvar og forplikter seg til godt samarbeid mellom kommune og stat innen barnevernet. Hvem som skal være avtalepart i kommunen avhenger av organiseringen i kommunene. Anbefalingen er imidlertid at avtalen forankres i kommunestyret. Der det er etablert interkommunalt samarbeid kan det være ekstra viktig at det også etableres en overordnet avtale i samtlige deltakerkommuner.

Avtaletekstene er veiledende og bør brukes som utgangspunkt for drøftinger om innhold i avtalene i en prosess. Tilpasninger bør vurderes, slik at avtalen passer det lokale behovet. Enkeltpunkter i avtalene er kommentert i malene. Dette er markert i blå bokser.

Avtalemaler i word-format kan lastes ned fra www.barnevernet.no

Avtalemål 1:

Samarbeidsavtale mellom kommunal barneverntjeneste og statlig fagteam

1 Innledende bestemmelser

1.1 Avtalens formål og innhold

Avtalen skal bidra til et godt og ryddig samarbeid mellom fagteamet og det kommunale barnevernet, slik at barnevernet sammen kan tilby barn og deres familier best og riktigst mulig tjenester til riktig tid. Herunder skal avtalen bidra til at partene samarbeider, for å sikre forutsigbarhet for begge parter og bedre samordning av tjenester og utvikling av et helhetlig barnevern i tjenesteområdet.

Avtalen skal videre bidra til at partenes får felles forståelse av hvilke roller og oppgaver hver enhet har, hverandres rammebetingelser og hvilke forventninger partene kan ha til hverandre.

Samarbeidsavtalen omfatter følgende hovedkategorier.

- a) Generelt samarbeid
- b) Samarbeid i enkeltsaker
- c) Samarbeid om kompetanseutvikling
- d) .....

Avtalen legger opp til at samarbeidet minst skal omfatte både generelt samarbeid, samarbeid i enkeltsaker og samarbeid om kompetanse- og tjenesteutvikling. Det er viktig å regulere samarbeidet både rundt enkeltsaker og samarbeid av mer generell karakter. Det siste kan dreie seg om felles og/eller gjensidig kompetanseutvikling, om generell drøfting rundt tiltak og tiltakstilbud og ellers alle de forhold som ikke spesifikt vedrører spesifikke brukere. Det er viktig at man allerede i forberedelsen til avtalene bruker tid på å finne en struktur for samarbeidet og samarbeidsmøtene som dekker begge parters behov og ønsker så langt som mulig.

Hvis partene er enige om at samarbeidet også skal omfatte andre hovedkategorier, kan dette fylles inn her.

1.2 Forholdet til overordnet samarbeidsavtale på barnevernområdet

Denne avtale utgjør sammen med overordnet avtale om samarbeid som er inngått mellom kommunen og det statlige barnevernet den totale samarbeidsavtalen mellom ..... kommune og det statlige barnevern ved .....

Her fylles partene fra pkt 1.3 inn

Punkt 1.2. brukes hvis det er inngått overordnet samarbeidsavtale mellom kommuneledelse og regionledelse i Bufetat

1.3 Avtalens parter

.....
Barnevernleder i XX kommune

.....
Leder Bufetat fagteam XX

Avtaleparter er kommunal barnevernleder og leder for det statlige fagteamet. Der barneverntjenesten er organisert interkommunalt, anbefales det at alle deltagende kommuner er involvert i avtaleprosessen og fremkommer i avtalens punkt 1.3. Videre anbefales at avtalen inngås mellom vertskommune og fagteam og at deltakelse i samarbeidsmøter presiseres i avtalens punkt 3.

1.4 Forholdet til partenes internkontroll

Samarbeidsavtalen inngår i hver av partenes internkontroll.

Det understrekes at samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern ikke er lovpålagt og tilsynsmyndighetene kan dermed ikke kreve at det inngås slike avtaler. Når en avtale først er inngått, vil tilsynsmyndighetene kunne etterspørre oppfølgingen av denne på samme måte som oppfølgingen av de øvrige delene av hver av partenes internkontroll.

1.5 Avtaleperioden

Avtalen gjelder perioden ..... til .....

Partene er enige om at evaluering og revidering av avtalen skal gjennomføres i fellesskap i god tid før avtaleperiodens slutt.

Partene må selv vurdere avtaleperioden, men 1-2 år kan være et godt utgangspunkt. Det kan også fylles inn hvilken prosess som skal følges før avtalen endelig revideres

1.6 Uenighet

Uenighet mellom partene skal søkes løst i minnelighet.

Uenighet skal uansett håndteres slik at disse ikke går ut over tilbudet til barn og familier og slik at brukernes tillit til barnevernet som helhet ikke svekkes.

Konflikter eller uenighet partene imellom skal ikke tas opp med foreldrene eller barna, med mindre begge parter er enig om at dette er riktig.

Aktører både i stat og kommune som mener å oppleve en konstruktiv samhandling gir uttrykk for at det å være transparent for hverandre er en styrke i samarbeidet. I den grad man settes i stand til å forstå de utfordringer den andre parts hverdag og oppgaver representerer, vil man lettere kunne forholde seg til ulike synspunkter og respektere den annen parts beslutninger.

Ved uenighet og/eller konflikter anbefales det i utgangspunktet å søke å løse disse i samhandling før eventuelle konflikter løftes til et annet nivå. Partene kan formalisere hvordan konfliktene eller uenighetene skal møtes og løses.

2 Generelt samarbeid

2.1 Utgangspunkt

Lov om barneverntjenester gir de juridiske rammer for oppgave-, ansvars- og betalingsforhold mellom partene.

Samarbeidet er basert på en gjensidig respekt for hverandres oppgaver og kompetanse. Alle ansatte hos avtalepartene skal ha grundig informasjon om roller, oppgaver og innholdet av denne samarbeidsavtalen.

Samarbeidet er tilpasset begge parters behov og kapasitet.

Partene skal samarbeide for å sikre kunnskap om hverandres arbeid og tjenester, samt om overordnede faglige og politiske føringer for kommunalt og statlig barnevern.

Partene skal samarbeide om å tilstrebe mest mulig åpenhet i barnevernet.

Rundskriv Q06/2007 - *Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter - herunder om betalingsordninger i barnevernet*
- beskriver de juridiske rammene.

2.2 Generelle samarbeidsmøter

Generelle samarbeidsmøter skal sikre at partene har tilstrekkelig kunnskap om hverandres aktiviteter, planer, behov mv som har betydning for utvikling av gode koordinerte tjenester. I disse møtene drøftes generelle saker, og ikke enkeltsaker.

Det avholdes generelle samarbeidsmøter minimum xx ganger i året. I møtene deltar barnevernleder og fagteamleder samt de medarbeidere disse vurderer er relevante for temaene som skal behandles. I minimum x møter i året møter alle ansatte i kommunal barneverntjeneste og statlig fagteam.

Hyppighet og innhold i disse samarbeidsmøtene må tilpasses begge parter behov og kapasitet. Behovet for antall årlige samarbeidsmøter vil variere. Det bør tas stilling til antall møter for ledelsen hos de to parter og eventuelt antall møter hvor det skal være en bredere deltagelse, for eksempel ved at alle saksbehandlere deltar. Eventuelt bør det tas høyde for samarbeidsmøter hvor andre aktører i Bufetat, i kommune eller fra andre etater/tjenester skal delta.

Avtalen bør fastslå et minimumsantall av møter og bør gi mulighet for flere møter når en av partene melder behov.

Det er viktig at partene kan drøfte generelle saker, uten at dette betyr at enkeltsaker automatisk trekkes inn som eksempel eller som del av diskusjonen. For at det generelle samarbeidet skal bli ryddig og konstruktivt, bør begge parter bestrebe seg på at de temaene som settes opp på dagsorden frikobles fra enkeltsaker. Hvis det likevel er ønskelig å ta opp enkeltsaker i samarbeidsmøtene, bør begge parter være informert om dette på forhånd, se nærmere under punktet om samarbeid i enkeltsaker nedenfor.

Eksempler på temaer som kan drøftes i generelle samarbeidsmøter:

- Forståelse for roller, ansvar, faglige og økonomiske rammer
- Informasjon om hverandres behov og kapasitet
- God kunnskap om barnet
- Brukermedvirkning
- Kunnskap om tilgjengelige tiltak i opptaksområdet
- Utvikling i tiltaksapparatet i området
- Informasjon om overordnede faglige føringer
- Valg av tiltak for ulike målgrupper
- Akuttarbeid
- Barn og unge som har rettigheter etter flere lover
- Forberedelser av saker til fylkesnemnd og retten
- Fosterhjem
- Ettervern

Bakgrunnsmateriell til faglige drøftinger finnes blant annet på www.barnevernet.no

2.3 Møteplan, møteledelse og referat

Barnevernleder og fagteamleder avtaler en årlig møteplan i fellesskap. I møteplanen fastsettes en oversikt over hvilke hovedtemaer som skal behandles på hvert møte.

Av møteplanen fremkommer hvem som har ansvar for innkalling, møteledelse og referat til hvert møte.

I utgangspunktet avholdes møter annenhver gang hos kommunen respektive fagteam, med mindre annet er hensiktsmessig og avtales på forhånd.

Det skal sendes skriftlig møteinnkalling med dagsorden.

Partene skal bytte på å skrive referat fra samarbeidsmøtene. Punkter som skal følges opp av en eller begge parter, bør fremgå av referatet.

Avtalen bør fastslå hvem som har ansvar for innkalling, møteledelse og referat fra disse møtene.

Avtalen bør regulere hvordan temaer/områder som er aktuelle for det generelle samarbeidet skal fastsettes.

”Informasjon om hverandre og om statlige og kommunale tiltak” er et tema som anbefales tatt opp igjen med jevne mellomrom for at partene skal kunne følge hverandres utfordringer og opprettholde løpende kunnskap om hverandre.

2.4 Generell informasjon mellom samarbeidsmøtene

Dersom det mellom samarbeidsmøtene skjer endringer av betydning for den annen part, skal den annen part informeres om dette. Slik informasjon skal alltid gis dersom det skjer endringer til det som er oppgitt på samarbeidsmøtene.

Hvis partene har inngått avtale om konkrete kontaktpersoner, skal det gis informasjon ved bytte av kontaktpersoner.

3 Samarbeid i enkeltsaker

3.1 Utgangspunkt

Samarbeidet skal baseres på begge parterers behov og kapasitet.

Samarbeidet i enkeltsaker skal baseres på prinsippet om tidlig dialog.

Valg av tiltak skal gjøres ut fra det beste for det enkelte barn etter minste inngreps prinsipp.

Partene skal samarbeide om god brukermedvirkning i sakene.

Partene skal samarbeide om å tilstrebe skriftlighet i kommunikasjonen i enkeltsaker.

Partenes konkrete forpliktelser ved plassering av barn i private tiltak fremgår av gjeldende trepartsavtale.

Samarbeidet skal baseres på begge parterers behov og kapasitet.

Både når kommunen selv har vedtaksmyndighet og når en sak skal fremmes for fylkesnemnda, er det viktig at kommunen så tidlig som mulig i prosessen tar kontakt med fagteamet for å drøfte og avklare valg av tiltak dersom de trenger tiltak fra det statlige barnevernet. En godt planlagt plassering tar tid. Jo tidligere kommunen tar kontakt med fagteamet, jo større vil derfor muligheten være for at barnet kan gis et tilbud som er tilpasset barnets individuelle behov.

3.2 Samarbeidsmøter om enkeltsaker

Det avholdes samarbeidsmøter om enkeltsaker ....

(her avtales hyppighet, som kan være alt fra ukentlig til månedlig til etter behov, avhengig av kommunens behov). Møter mellom fagteam og kommunal barneverntjeneste knyttet til oppfølging av barn/ungdom i statlige tiltak/statlig støttede tiltak avtales ut fra tiltaksplan i hvert enkelt tilfelle.

Ved behov for drøfting av enkeltsaker utenom fastsatte møter, tar kommunal barneverntjeneste kontakt med fagteamet eller fagteamet kontakter barneverntjenesten.

Avtalen bør regulere hvordan partene skal forholde seg når kommunen ønsker bistand fra fagteamet i forbindelse med behandlingen av en sak der barn skal plasseres utenfor hjemmet, eller i andre saker der kommunen ønsker fagteamets råd eller bistand.

Avtalen bør spesifisere partenes gjensidige forventninger til å faktisk og fysisk møtes i prosessen rundt enkeltsaker. Dette er avhengig av geografi og kapasitet. Det vil derfor være nyttig å spesifisere hva som kan løses på annen måte enn gjennom møter.

3.3 Samarbeid om tiltaksvalg

Partene er enige om å samarbeide om valg av tiltak i tråd med barnets beste etter mildeste inngreps prinsipp. Valg av tiltak skal gjøres ut fra tilstrekkelig informasjon om barnet og dets familie/nettverk.

Statlig barnevern har ansvar for å sørge for at kommunalt barnevern får tilstrekkelig informasjon om innhold i tilgjengelige aktuelle statlige og private tiltak. Partene skal sammen drøfte og bli enige om hvorvidt det er akseptabelt vente- eller saksbehandlingstid for aktuelt tiltak.

Kommunikasjonen om tiltaksvalg skal være skriftlig og begrunnet.

Det stilles stadig større krav om dokumentasjon og skriftlighet i barnevernsaker. Det er derfor viktig å skriftliggjøre hvilke vurderinger som gjøres og begrunnelsen for de konklusjoner man gjør. Avtalen må også omfatte partenes forpliktelser og ansvarsdeling i dokumentasjonen i enkeltsaker. Det må på samme vis avklares hva som naturlig kan være felles dokumentasjon og hva som eventuelt er forbeholdt respektive kommunalt eller statlig barneverns arkiver.

Avtalen bør/kan si noe om skriftlighet innenfor følgende områder:

- Omfanget og innhold på informasjon i
  - henvendelsen fra kommunen
  - svaret fra fagteamet (f eks bekreftelse på mottak, saksbehandler, forventet saksbehandlingstid)
  - fagteamets melding når tiltak er fremskaffet.
- Møter som omhandler saken skal referatføres.

3.4 Samarbeid om tiltaksplaner

Kommunalt barnevern skal påse at tiltaksplan/omsorgsplan foreligger. Fagteamet skal etter anmodning fra kommunalt barnevern bistå i utforming av tiltaksplan/omsorgsplan.

Begge parter har sammen et ansvar å påse at barnet til enhver tid har det riktige tiltaket og at det i samarbeid forberedes gode overganger mellom tiltak.

Avtalen må avklare fagteams og kommunal barneverntjenestes rolle i oppfølging av barn/ungdom i statlige/statlig støttede tiltak og ved videreføring fra tiltak. Kommunalt barnevern har ansvar for å følge nøye med på barnets utvikling mens det oppholder seg i statlig tiltak. Fagteam har ansvar for å følge nøye med på kvaliteten på tiltaket og på tiltakets arbeid med angjeldende barn.

3.5 Særskilt om hjelpetiltak i hjemmet

Kommunen har ansvar for all bistand i hjemmet. Kommunen kan likevel henvende seg til fagteamet om slik bistand til enkeltbarn eller familier.

Avtalen bør ta utgangspunkt i det lokale behovet for samarbeid om hjelpetiltak og avklare hva kommunen kan forvente av bistand, hvordan rutinene for søknad om slik bistand er og hvordan samarbeid om dette skal være, ref vilkår i Rundskriv Q-06/2007 - *Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter*.

3.8 Samarbeid ved akutt plassering

Partene er enige i å samarbeide om å ha et kontinuerlig fokus på å forebygge akutt plasseringer, på å sikre felles forståelse av akutt- og krisebegrep og av terskler for iverksettelse av akutt-tiltak.

Fagteamet kan etter forespørsel bistå den kommunale barneverntjenesten i å vurdere situasjonen, slik at man sammen kan vurdere andre tiltak enn akutt plasseringer eller flyttinger.

Avtaleteksten må vurderes opp mot eksisterende samarbeid om akuttarbeidet i området.

3.9 Ettervern

Avtalen bør også avklare samarbeidet om ettervern. Ettervern er i utgangspunktet en kommunal oppgave, men statens ansvar etter lovens § 8-2, jfr. § 9-4 gjelder også ungdom mellom 18 år og 20 år. Fagteam kan, etter anmodning fra kommunal barneverntjeneste, samarbeide om tiltak knyttet til ettervern; herunder tilbakeføring fra statlig tiltak til kommune. Rutiner for slikt samarbeid kan nedfelles i denne avtalen.

3.10 Samarbeid ved saksførsel for fylkesnemnda og retten

Partene er enige om å samarbeide ved forberedelser til saksførsel for fylkesnemnda og retten

Omsorgsovertakelser innebærer et stort inngrep i barnas og familienes liv. I forberedelser til saksførsel i fylkesnemndene er det vesentlig at kommunalt og statlig barnevern samarbeider om å få til best mulige prosesser. Det er avgjørende at kommunalt og statlig barnevern samarbeider om å tilgjengeliggjøre tilstrekkelig informasjon om barnet slik at riktige tiltak kan fremskaffes innen gitte frister.

Ved behov for vitneførsel fra fagteamets ansatte, bør kommunens prosessfullmektig varsle om dette i så god tid som mulig før rettsmøtet.

4 Samarbeid om kompetanseutvikling

Partene er hver for seg forpliktet til å inneha tilstrekkelig kompetanse til å løse de oppgaver de har i henhold til barnevernloven. Partene skal informere hverandre om egne planer for kompetanseutvikling og -behov, slik at den annen part har mulighet til å gi innspill og slik at eventuelle sammenfallende planer kan samordnes.

I avtaleperioden er partene enige om felles kompetanseutviklingstiltak innen temaene:

Aktuelle utfyllingspunkter punkter kan her være:

- Samarbeid om felles kompetanseutvikling
- Mulighet for felles satsingsområder?
- Innspill til de andre partenes kompetanseutviklingsplaner
- .....

Avtalemål 2:

Overordnet samarbeidsavtale mellom kommuneledelse og regionledelse i Bufetat

1 Innledende bestemmelser

1.1 Avtalens formål

Avtalen skal bidra til et godt og ryddig samarbeid mellom X kommune og Bufetat region X slik at partene sammen kan gi barn og unge og deres familier rett hjelp til rett tid.

Avtalen skal videre bidra til at partenes får felles forståelse av hverandres roller, oppgaver og hvilke forventninger de kan ha til hverandre.

Dette er en standardtekst, som kan endres eller utvides hvis partene mener det er behov for det.

1.2 Forholdet til samarbeidsavtale mellom kommunalt barnevern tjeneste og Bufetats fagteam

Denne avtale utgjør sammen med den konkrete samarbeidsavtalen som er inngått mellom kommunen og det statlige barnevernet den totale samarbeidsavtalen mellom ..... kommune og det statlige barnevern ved .....

Her fylles inn partene som er spesifisert i pkt 1.3

1.3 Avtalens parter

Avtalen inngås mellom: X kommune og Bufetat region X

Her fylles navnet på kommunen(e), evt. bydelene inn.

Dersom den konkrete avtalen omfatter et interkommunalt samarbeid, bør denne avtalen inngås med alle kommunene som omfattes av det interkommunale samarbeidet. Som det framgår i innledningen til denne veilederen er det ønskelig at samarbeidet forankres på høyest mulig nivå hos samarbeidspartnerne. Hensikten med dette er å gjøre ledelsen delaktig i og informert om både utfordringer og ansvar.

1.4 Forholdet til partenes internkontroll

Samarbeidsavtalen inngår i hver av partenes internkontroll.

Se kommentar til tilsvarende punkt i malen for avtale mellom fagteam og kommunalt barnevern.

1.5 Avtaleperioden

Avtalen gjelder perioden ..... til .....

Partene er enige om at evaluering og revidering av avtalen skal gjennomføres i fellesskap i god tid før avtaleperiodens slutt.

Partene må selv vurdere avtaleperioden, men 3 år kan være et godt utgangspunkt.

1.6 Uenigheter

Uenighet mellom partene skal søkes løst i minnelighet.

Uenighet skal uansett håndteres slik at disse ikke går ut over tilbudet til barn og familier og slik at brukernes tillit til barnevernet som helhet ikke svekkes.

2 Om samarbeidet på overordnet nivå

2.1 Forankring

Her fylles det inn hvilket nivå som har endelig besluttet formuleringene i kommunen, eventuelt om det ligger føringer eller konkrete vedtak i politisk behandling. Den overordnede delen av samarbeidsavtalen skal forankres i ledelsen i de samarbeidende enheter. I kommunen bør dette være rådmannen og det kan være formålstjenlig at den også legges fram for politisk behandling. I statlig barnevernmyndighet bør den forankres på regionnivå.

2.2 Partenes plikter

Partene skal bidra til å sikre at barn og familier med behov for bistand fra barnevernet får gode og koordinerte tjenester. Partene skal bidra til at utviklingen i barnevernet skjer i tråd med felles mål om et helhetlig, kunnskapsbasert barnevern.

Partene skal bidra til å bedre samarbeidet med andre statlige og kommunale enheter som yter bistand til barn og unge. Herunder skal partene bidra til bedre å sikre samarbeid mellom de etater som yter bistand til familiene i opptaksområdet.

Avtalepartene skal løfte spørsmål knyttet til utviklingen av barnevernet i den aktuelle kommunen/regionen til politisk nivå (for kommunens del) og overordnet administrativt nivå (statlig barneverns del) når dette er ønskelig for å sikre gode tjenester.

Samarbeidet skal skje på en måte som fremmer partenes respekt for hverandre, hverandres kompetanse og de ulike rollene partene har.

Standard tekstforslag. Samarbeidsavtalen(e) legger opp til at eventuelle samarbeidsutfordringer skal løses på lavest mulig nivå, men det er tatt inn et avsnitt under partenes plikter om at ledelsen på begge sider skal bidra til at eventuelle tvister løses lokalt. Det legges opp til at dette ikke løses ved intervensjon i aktuelle saker, men behandles som generell problemstilling.

2.3 Samarbeidsmøter

Det gjennomføres .... (antall) samarbeidsmøter hvert år på overordnet nivå. Dette møtet skal følge opp partenes arbeid med avtalens hovedmål. I tillegg skal dette samarbeidsmøte ha fokus på:

.....

Før hvert møte skal det sendes ut formell innkalling med dagsorden. Dagsordenen utarbeides i samarbeid mellom representanter for hver av partene.

Som en norm vil det være tilstrekkelig med 1 møte pr år på dette nivået. Dette vil imidlertid også påvirkes av kommunestørrelse og - organisering. Det er også viktig å drøfte seg fram til en felles forståelse av hvor fokuset i disse overordnede møtene skal ligge.

Møtene kan organiseres som fellesmøter hvor flere kommuner samles på samme tid og sted

REFERANSER

Sentrale lover og forskrifter

Lov 17.07.1992 nr. 100 Lov om barneverntjenester (barnevernloven)
Lov 13.12.1991 nr. 81 Lov om sosialtjenester m.v. (sosialtjenesteloven)
Lov 14.04.2000 nr. 31 Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)
Lov 10.02.1967 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
Forskrift om fosterhjem av 18 des. 2003 nr. 1659

Stortingsmeldinger/Ot.prp.

Stortingsmelding nr. 40 (2001-2002).
Om barne- og ungdomsvernet
Ot.prp. nr.9 (2002-2003). Om lov om endringer i lov av 17.juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven)

Sentrale dokumenter

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Rundskriv

Rundskriv Q-06/2007 Oppgave og ansvarsfordeling mellom kommuner og statlige barnevernmyndigheter - herunder om betalingsordninger i barnevernet

Retningslinjer for statlige familiehjem og beredskapshjem - om ansvarsfordeling og krav til kompetanse (BLD 24.02 2010)

Retningslinjer for fosterhjem (av 15.juli 2004)

Brev

Brev fra BLD til landets kommuner 28.08.08:
Bruken av barnevernloven §4-6 andre ledd - akuttvedtak
Brev fra BLD til landets kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn, fylkesnemnder, Norsk fosterhjemsforening 01.07.2003:
Barnevernloven § 1-3 - tiltak for ungdom over 18 år

Veiledere

Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten - en veileder (BLD 2006)

Rapporter og utredninger

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2008). Vurdering og videreutvikling av fagteam. Sluttrapport. Oslo: Rambøll Management A/S

SSB, 2010: Henningsen og Komstad, Kvalitetsforskjeller i barnevernets arbeid

FAFO, 2010: Gautun, Heidi, Det nye barnevernbyråkratiet II, En kartlegging av samarbeid mellom kommune og stat innen barnevernet

Fafo-rapport 2010:27

Telemarksforskning, 2010: Kostnadsutviklingen i det kommunale barnevernet

Andre relevante dokument

Kommunikasjonsstrategien *Et åpent barnvern*

Sammen om et godt barnevern - veileder til inngåelse av lokale samarbeidsavtaler mellom kommunalt og statlig barnevern - er utviklet i et samarbeid mellom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og KS.

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

www.barnevernet.no

Utgitt elektroniske desember 2010.